

**До 80-річчя з дня народження
лауреата Державної премії України
в галузі науки і техніки,
кандидата хімічних наук,
провідного наукового співробітника
Інституту органічної хімії
НАН України
Марченка Анатолія Павловича**

28 жовтня 2020 року відсвяткував свій 80-літній ювілей лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки, кандидат хімічних наук, провідний науковий співробітник Інституту органічної хімії НАН України Марченко Анатолій Павлович.

Анатолій Павлович – визнаний учений у галузі органічної та елементоорганічної хімії, наукові праці якого пов'язані з фундаментальними дослідженнями фосфороорганічних сполук.

Марченко А. П. реалізував декілька унікальних підходів до введення атома фосфору в органічні сполуки та відкрив низку не відомих раніше перспективних фосфоровмісних структур. Зокрема, ним запропоновано нову оригінальну реакцію полігалогеноалкілювання галогенідів фосфору, що дозволило отримати нові типи сполук: трихлорометил-, біс-(трихлорометил)- та трис-(трихлорометил)фосфіни.

На основі раніше не відомих N-фосфорильованих гетероциклічних карбенів та ациклічних діамінокарбенів Марченко А. П. розробив нові препаративні варіанти синтезу фосфорильованих гетероциклів (імідазолів, бензімідазолів, триазолів) та амідинів. Він уперше одержав та дослідив трихлоролід фосфору, детально вивчив дихлоро- та монохлороліди фосфору на основі піразолу.

Марченко А. П. уперше синтезував новий клас фосфороорганічних сполук – анельовані фероценові P,N-бідентатні ліганди, що знайшли застосування як ефективні металокомплексні каталізатори для низки важливих органічних реакцій. Марченко А. П. розробив метод синтезу C-силільованих формаідинів, що їх активно використовують для конструювання фосфороорганічних сполук. В останні роки сфера застосування C-силільованих формаідинів значно поширилась на органічну, елементоорганічну хімію та хімію матеріалів.

Загалом, піонерські роботи Марченка А. П. започаткували декілька вагомих напрямків у хімії фосфороорганічних сполук, які було підтримано та розвинуто науковцями багатьох країн світу.

Анатолій Павлович продовжує плідно працювати в галузі створення нових фосфороорганічних сполук із практично корисними властивостями, застосовуючи сучасні технології розрахунку та прогнозування хімічних процесів. На їх основі він синтезував низку нових перспективних фосфінових та карбенових лігандів, які не мають аналогів у світовій науці.

Дирекція, колектив Інституту органічної хімії НАН України, колеги та друзі щиро вітають ювіляра і бажають йому міцного здоров'я, щастя, творчих успіхів та нових наукових звершень!